

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila
Maaseudulta markkinoille -messut 10.11.2009 Turussa

Messujen avaus

Arvoisat messuvieraat ja messujen järjestäjät,

Minulle on suuri ilo olla avaamassa näitä Maaseudulta markkinoille –messuja. Tällaiset messut ovat erittäin tarpeelliset maaseudun yrittäjille. Täällä luodaan yritystoiminnalle välttämättömiä kontakteja ja verkostoja. Myös seminaariohjelmanne on hyvin monipuolinen, ja siitä varmasti löytyy jokaiselle tietoa ammennettavaksi.

Maaseudun selkäranka on luonnollisesti sen asukkaissa, yrittävissä ihmisissä. Vapaa-ajan asukkaat ja lomalaiset antavat tukea tälle selkärangalle. Elinvoimaisen maa- ja metsätalouden lisäksi maaseutumme tarvitsee monipuolisesti myös muuta yritystoimintaa.

Maaseudulla tuotetaan mitä erilaisempia tuotteita ja tarjotaan mitä upeimpia palveluita. Maaseudun elinkeinorakenne muuttuu ja työteon uudehkot muodot, kuten tietotyö ja etättyö, yleistyvät. Moniammatillisuus ja yritystoiminnan monialaisuus tarjoavat koko- tai osa-aikaisen tulonlähteen entistä useammalle myös maaseudulla. Työpaikkoja on syntynyt ja syntyy mm. hoito- ja hoivatyöhön, rakennus- ja huoltoalalle, energiantuotantoon sekä matkailu- ja luontopalveluihin. Kasvavassa elämystuotannossa yhdistyvät maaseudun vahvuudet: luonto, historia, kulttuuri, rauhallinen elämänmeno ja omakohtainen tekeminen.

Suomelle iso tulevaisuuden asia on Euroopan nopein ikääntyminen. Tämä yhdessä kuntien hyvin haasteellisen taloudellisen tilanteen kanssa vaatii palveluiden uudelleen järjestämistä. Erityisesti maaseudulla pitää nyt miettiä uusia malleja, joilla vanhusten- ja terveydenhuolto voidaan turvata tulevaisuudessakin.

Ilmastonmuutoksen ehkäiseminen on nostanut uusiutuvien energialähteiden merkityksen uudelle tasolle. Metsä- ja maatalouspohjaisen bioenergian tuottaminen on maaseudun valtti. Paikallinen bioenergiantuotanto yhdessä uusiutuvaa energiaa käyttävien autojen kehittymisen kanssa antaa mahdollisuuden entistä ympäristöystävällisempään hajautettuun asumiseen. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ei mielestäni näin ollen ole ainoa keino torjua ilmastonmuutosta. Jatkossakin ihmisillä on siis oikeus valita asuinpaikkansa.

Maaseudun pienyrittäjyys jää usein suuryritysten ja kaupunkien pienyritysten varjoon. Usein saatetaan myös ajatella uusien innovaatioiden syntyvän pääosin kasvukeskuksissa, mutta näin ei ole. Samaan aikaan unohtuu mitä kaikkea maaseudulla tapahtuu: ei ehkä isoja otsikoita valtakunnan medioihin tuoden, mutta tarpeeksi tuomaan maaseudulle tuloja ja työtä. Innovaatiotoiminta ei ole enää paikkasidonnaista, vaan verkkomaailmassa sekä yhteistyökumppani että asiakas voi olla missä päin maailmaa tahansa.

Nopeat ja tehokkaat tietoliikenneyhteydet ovat ehdottoman tärkeitä nykyajan maataloudessa, maaseutuyrittäjyydessä ja maaseudulla asumisessa. Hallitus on tehnyt periaatepäätöksen siitä, että nopeat 100 megabitin tiedonsiirtoyhteydet rakennetaan koko maahan. Tarkoitusta varten on varattu 66 miljoonaa euroa kansallisia varoja vuosille 2010-2015. Lisäksi maaseuturahastosta suunnataan tähän tarkoitukseen 25 miljoonaa euroa EU:lta saamiemme elvytysvaroja. Kuntien omavastuu

määräytyy taloudellisen kantokyvyn mukaan niin, että se on 8 %, 22 % tai 33 %. Kaikkein köyhimmillä kunnilla omavastuu siis on 8 %.

Arvoisat kuulijat,

Maaseudun elämänlaadun kehittämiseen ja maaseudun yrittäjyyden tukemiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on useita keinoja. Rahoitamme maa-, elintarvike- ja metsätalouden sekä maaseudun tutkimusta ja neuvontaa. EU:n osarahoittamista Manner-Suomen ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelmista vuosille 2007-2013 tuetaan maaseudun hanketoimintaa ja maaseudun pienyrittäjyyttä.

Yritysrahoitusta on lisätty tällä, vuonna 2007 alkaneella ohjelmakaudella. Kaikki maaseudulla toimivat pienyritykset toimialaan katsomatta voivat saada nyt tukea. Yritysrahoitus on merkittävä maaseudun yrittäjyyden kannustin ja kilpailukyvyn kehittäjä.

Kehittämisvälineitä ja rahoitusta on hyvin saatavissa ja toivon, että sekä kylillä että pienyrityksissä osataan nyt käyttää nämä mahdollisuudet hyväksi. Paikalliset maaseudun toimintaryhmät eli Leader-ryhmät, seudulliset yrityspalvelupisteet ja työvoima- ja elinkeinokeskukset neuvovat hankkeen eteenpäin viemisessä, parhaan rahoituslähteen löytämisessä ja auttavat hakemusten täytössä.

Maaseudun kehittämisohjelman varoilla voidaan tukea mm. mikroyritysten eli enintään 10 henkilöä työllistävien yritysten kehittämissuunnitelmien laatimista, investointeja ja kahden ensimmäisen työntekijän palkkaamista. Tukea palkkakustannuksiin myönnetään 50 % kahden vuoden ajan. Hankerahoituksella on mm. kunnostettu kylien yhteisiä kokoontumispaikkoja, luotu vanhusten ja kyläläisten toimintakeskuksia, kunnostettu kylämaisemaa ja laadittu kyläsuunnitelmia sekä suunniteltu kuntien ja seutukuntien palveluiden uudelleen järjestämistä ja yhdistettyjä palvelupaikkoja. Muutamia esimerkkejä mainitakseni.

56:n Leader-toimintaryhmän alueet kattavat koko Suomen. Leader-toimintatapa toteuttaa alhaalta ylös –periaatteen mukaisesti paikallisista tarpeista lähtevää maaseudun kehittämistä. Ketkä olisivatkaan parempia alueensa tarpeiden asiantuntijoita kuin asukkaat ja elinkeinon harjoittajat itse. Toiminnan yksi tärkeä tavoite on verkostoida toimijoita paitsi paikallisesti ja alueellisesti, myös kansallisesti ja kansainvälisesti. Verkostojen kautta uudet innovatiiviset ratkaisut ja osaaminen saa jalansijaa laajemminkin.

Olennaista on asukkaiden oma aktiivisuus, mikä samalla lisää kumppanuutta ja sosiaalista pääomaa. Yhdessä toimiminen vahvistaa maaseudun yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys on maaseudullakin yleisesti ottaen vähentynyt, joten sen vahvistuminen Leaderin kautta on mitä toivottavinta.

Leader-toiminnassa arvostan erityisesti myös suoraa yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Paikallishallinnolla, yhdistyksillä ja järjestöillä sekä alueen asukkailla on tasapuolinen mahdollisuus vaikuttaa toimintaan. Yhdistyksen hallituksessa äänivalta on kullakin yhtä suuri. Erinomaista on myös rahoituksen monipuolisuus. EU, valtio, kunnat ja yksityiset ovat kaikki mukana rahoittamassa toimintaa. Tämä sitouttaa eri tahot työhön aivan eri tavalla kuin, jos rahoitus tulisi vain yhdeltä tai kahdelta taholta.

Eniten ministerikauteni aikana olen saanut palautetta hanketoiminnan ja maaseudun yritystukien toimeenpanon ja byrokratian ongelmista. Näitä ongelmia selvittämään asetin toukokuussa työryhmän, jota vetää Hämeen TE-keskuksen maaseutu- ja energia –vastuualueen päällikkö Kari

Kivikko. Työryhmän tehtävänä on tarkastella hanke- ja yritystukien säännöksiä ja ohjeita sekä hallinnolle että asiakkaille koituvan hallinnollisen ja taloudellisen taakan näkökulmasta. Työryhmän selvitykseen sisältyy myös ongelmien ratkaisuvaihtoehtoja, joita voidaan toteuttaa joko kansallisesti tai joista voidaan tehdä EU:lle säädösten yksinkertaistamishdotuksia tai jotka otetaan huomioon tukijärjestelmiä seuraavan kerran uudistettaessa. Työryhmän työn pitäisi valmistua joulukuun puoliväliin mennessä. On tärkeää, että saamme järjestelmäämme kehitettyä niin, että byrokratia ei estä uutta luovaa ja innovatiivista toimintaa.

Arvoista kuulijat,

Hallitus antoi eduskunnalle maaseutupoliittisen selonteon tänä keväänä. Samaan aikaan selonteon kanssa valmisteltiin maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma. Selonteossa esitetään hallituksen linjaukset maaseutupoliittikan kehittämisestä aina vuoteen 2020 saakka. Sekä selonteossa että maaseutupoliittisessa kokonaisuohjelmassa maaseutuuyrittäjyys on vahvasti esillä.

Mainitsen tässä muutamana esimerkin selonteon sisältämistä linjauksista. Käytettävissä olevien aluekehitysohjelmien voimavaroja kohdennetaan maaseudun yhteistyöverkostojen pitkäjänteiseen rakentamiseen. Maaseudun vahvuuksiin ja voimavaroihin perustuvaa yritystoimintaa vahvistetaan edelleen muun muassa turvaamalla yrityspalvelujen saatavuus osana Yritys-Suomi - palvelujärjestelmää. Tavoitteena on koko maan kattava 65 palvelupisteen seudullisten yrityspalvelujen verkosto. Seutupalvelupisteiden maaseutuasiakasvastaavien toiminta rahoitetaan ohjelmakaudella 2007-2013 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Jatkossa toimintaan tarvitaan pidempiaikaista rahoitusta.

Hallitus nosti selonteossaan yhdeksi painopisteeksi harvaanasutun maaseudun kehittämisen. Harvaanasutut alueet kattavat yli puolet Suomen pinta-alasta, ja niillä elää noin puoli miljoonaa vakituista asukasta. Harvaanasuttujen alueiden suhteellisen aseman heikkeneminen uhkaa jatkua huoltosuhteen muuttuessa yhä ongelmallisemmaksi. Harvaanasuttu maaseutu tarvitsee erityistoimenpiteitä tasapainoisen aluekehityksen ja kansalaisten tasa-arvon toteutumiseksi. Esimerkiksi aloittaville yrittäjille suunnattujen yrittäjyyden valmennuskeskusten, Intotalo-tyyppisten toimintojen, levittämistä harvaanasutulle maaseudulle vahvistetaan.

Hyvät kuulijat,

Vuosi sitten hallitus käynnisti suomalaisen ruokakulttuurin edistämishjelman. Sen puitteissa toteutetaan konkreettisia toimia koko ruokakulttuurin ja suomalaisen ruuan arvostuksen lisäämiseksi. Lisäksi edistetään lähi- ja luomuruokaa.

Jos haluamme tukea oman asuinalueemme työllisyyttä ja taloutta, kannattaa meidän valita paikallisia tuotteita ostoskärryihimme. Tämä on valinta suomalaisen hyvinvoinnin puolesta. Toivoisin, että suomalaiset kauppiat ja yritykset kilpailisivat nykyistä enemmän ruuan ja muiden tuotteidensa laadulla ja paikallisuudella pelkän hintakilpailun sijaan. Osa kuluttajista kuitenkin on valmiita maksamaan myös laadusta, paikallisuudesta ja erilaisista valikoimista.

Pienten yritysten tuotteiden pääsy kauppojen hyllyille on usein vaikeaa. Valtaosa vähittäiskauppojen valikoimissa olevista tuotteista on samoja kunkin kaupparyhmän kaupoissa joka puolella Suomea. Niiden valikoimiin on vaikea yksittäisten tuotteiden ja tuoteryhmien päästä. Tähän seikkaan maa- ja metsätalousministeriökin kiinnitti huomiota, kun annoimme lausuntomme työ- ja elinkeinoministeriölle heidän uudistaessaan kilpailulainsäädäntöä. Tätä myös tutkitaan työ- ja elinkeinoministeriön rahoittamassa tutkimuksessa suomalaisten elintarvikemarkkinoiden

toimivuudesta. Tutkimuksen tekijäksi valittiin tarjouskilpailulla Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA. Työ valmistuu ensi vuoden alussa. Toivon, että tähän asiaan saadaan selvyyttä tutkimuksen myötä ja että tarvittaessa kilpailulainsäädäntöä voidaan tältä osin kehittää.

Maaseudun yritysten kannattaa tehdä yhteistyötä tuotteidensa ja palvelujensa markkinoinnissa. Kauppojen hyllyille on aina helpompi päästä, jos voi tarjota laajemman kuin vain muutaman tuotteen valikoiman. Täällä messuilla näiden verkostojen luontiin on hyvät mahdollisuudet. Käyttäkää tämä tilaisuus hyödyksenne.

Lopuksi toivotan messuille menestystä ja toivon, että näille messuille saadaan jatkoa ensi vuonna.